ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

OTSUS
isikuandmete töötlemiseks teadusuuringus
nr 2.2.-1/26/49-7

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Anu Suviste
Otsuse tegemise aeg ja koht	13.11.2026 Tallinnas
Taotluse esitaja	Mart Uusjärv Sotsiaalministeerium info@sm.ee

RESOLUTSIOON:

Isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 6 lg 5 alusel Andmekaitse Inspektsioon otsustab:

1. **kooskõlastada andmesubjektide nõusolekuta isikuandmete töötlemine teadusuuringus "Leibkonna abivajaduse andmebaaside-põhise hindamise võimalikkus toimetulekutoetuse ja tervishoiu omaosaluskoormuse näidete alusel" 03.11.2026 taotluses ning käesoleva otsuse punktis 4 sätestatud tingimustel ja mahus;**
2. **Sotsiaalministeeriumil esitada algandmete hävitamisakt või kinnituskiri algandmete kustutamise kohta vastavalt taotluse punktile 10.3 hiljemalt 30.06.2028.**

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Otsuse peale on võimalik esitada 30 päeva jooksul vaie haldusmenetluse seaduse § 71 lõikes 1 sätestatud korras või esitada kaebus halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku § 7 lõikes 1 sätestatud korras.

TAOTLUSE ESITAJA SELETUS JA KINNITUSED:

Esitatud otsuse lisades „Lisa 1. Taotlus isikuandmete töötlemiseks teadusuuringus“ ja „Lisa 2. Andmekoosseis“.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED JA SELGITUSED:

1. IKS § 6 lõike 5 kohaselt loetakse teadusuuringuks ka täidesaatva riigivõimu analüüsid ja uuringud, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil. Nende koostamiseks on täidesaatval riigivõimul õigus teha päringuid teise vastutava või volitatud töötleja andmekogusse ning töödelda saadud isikuandmeid. Andmekaitse Inspektsioon kontrollib enne nimetatud isikuandmete töötlemise algust selles paragrahvis sätestatud tingimuste täitmist, välja arvatud juhul, kui poliitika kujundamiseks tehtava uuringu eesmärgid ja isikuandmete töötlemise ulatus tulenevad õigusaktist.

2. IKS § 6 lõikes 3 on nimetatud tingimused, mida tuleb hinnata enne, kui hakatakse uuringus andmesubjekti nõusolekuta tema isikuandmeid tuvastamist võimaldaval kujul töötlema. Üheks tingimuseks on, et andmetöötluse eesmärgid ei ole saavutatavad peale tuvastamist võimaldavate andmete eemaldamist. Inspektsioon nõustub, et pärast isikute tuvastamist võimaldatavate andmete eemaldamist oleks andmetöötluse eesmärkide saavutamine ebamõistlikult raske. Lisaks on taotluse esitaja hinnanud ja välja toonud ülekaaluka avaliku huvi ning kinnitanud, et töödeldavate isikuandmete põhjal ei muudeta isikute kohustuste mahtu ega kahjustata muul viisil ülemääraselt andmesubjektide õigusi.

3. IKS § 6 lõige 5[1] näeb ette, et kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, ei kohaldata IKS § 6 lõikes 4 sätestatud eetikakomitee kontrolli kohustust IKS § 6 lõikes 5 nimetatud täidesaatva riigivõimu analüüsidele ja uuringutele, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil. Andmekaitse Inspektsioon võib konsulteerida teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse §-s 26 nimetatud eetikakomiteega, kui Andmekaitse Inspektsiooni hinnangul vajab poliitika kujundamiseks tehtav uuring või analüüs eetilisuse hindamist.

   Inspektsioon on käesoleva uuringu kooskõlastamisel konsulteerinud SA Eesti Teadusagentuur teaduseetika komiteega ja arvestanud komitee 07.09.2026 Andmekaitse Inspektsioonile antud arvamusega (AKI dokumendiregistris nr 2.2.-1/26/52-2).

4. Andmekaitse Inspektsioon juhib tähelepanu isikuandmete kaitse üldmääruse[1] (IKÜM) nõuetele, millega taotleja peab uuringu läbiviimisel arvestama:

   4.1. IKÜM art 5 lg 1 punkt c minimaalsuse põhimõte

   IKÜM artikli 5 lõike 1 punkti c kohaselt peab vastutav töötleja tagama, et töödeldavad isikuandmed on asjakohased, olulised ja piiratud sellega, mis on vajalik nende töötlemise eesmärgi seisukohalt. Teisisõnu, vastutav töötleja ei või koguda ega töödelda, sh edastada isikuandmeid ulatuses, mis ületab eesmärgi täitmiseks mõistlikult vajaliku mahu, kui töötlemise eesmärki saab täita väiksema hulga isikuandmetega. Minimaalsuse põhimõtte rakendamiseks peab vastutav töötleja enne isikuandmete kogumist hindama töötlemise eesmärgi olemust, ulatust ja vajalikkust, määratlema selgelt töödeldavate andmete kategooriad ning välistama igasuguse liigse või ebaproportsionaalse andmetöötluse, võttes arvesse ka alternatiive, mis võimaldavad sama eesmärgi saavutada väiksema hulga isikuandmete või vähemate töötlustoimingute abil. Riigikohus[2] on ka õigusliku aluse kontekstis selgitanud, et lisaks IKÜM artiklis 5 sätestatud põhimõtetele, tuleb isikuandmete töötlemisel arvestada vajalikkuse kriteeriumiga. See tähendab, et konkreetsete isikuandmete töötlemine peab vastama IKÜM art 5 põhimõtetele ning olema **vajalik** püstitatud eesmärgil töötlemiseks.

   Inspektsioon võtab arvesse, et taotleja on teaduseetika komitee ja Andmekaitse Inspektsiooni selgituste põhjal uuringu andmekoosseisu ja töötlemise korraldust minimaalsuse põhimõttest lähtudes juba oluliselt täpsustanud. Samas on minimaalsuse põhimõtte järgimine kogu uuringu vältel jätkuv kohustus ning seetõttu tuleb vastutaval töötlejal uuringu eri etappides hinnata, millises ulatuses ja detailsuses on isikuandmete töötlemine konkreetses etapis uuringu eesmärgi saavutamiseks vajalik. Eelistada tuleks etapilist andmetöötlust ning töödelda andmeid vaid sellisel juhul ja ulatuses, mil see on konkreetse uurimisküsimuse ja eesmärgi saavutamiseks vajalik. Samuti tuleks võimaluse korral kasutada detailsete tunnuste asemel üldistatud tunnuseid või kategooriaid, kui need võimaldavad uuringu eesmärki

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta
[2] RKHKo 26.09.2022 nr 3-20-1449 p 24

samaväärselt saavutada. Näiteks juhul, kui konkreetse diagnoosikoodi asemel piisab analüüsiks kroonilise haiguse olemasolu, ravivajaduse taseme või muu üldistatud tunnuse kasutamisest, tuleks eelistada vähem detailset andmekoosseisu.

4.2. IKÜM art 5 lg 1 punkt a läbipaistvuse põhimõte

Andmekaitse Inspektsioon märgib, et vastutav töötleja on taotluse punktis 11.2. sätestanud: „*Info uuringu läbiviimisest ja uuringus töödeldavatest andmetest avaldatakse Sotsiaalministeeriumi kodulehel. Inimestel on võimalik lehel tutvuda uuringu eesmärkide, andmekoosseisude ja analüüsi kokkuvõtliku teabega.“.* Andmekaitse Inspektsioon selgitab, et isikuandmete kaitse üldmääruse üheks oluliseks põhimõtteks on läbipaistvuse põhimõte. Läbipaistvuse tagamiseks tuleb andmesubjekte isikuandmete töötlemisest teavitada vastavalt IKÜM artiklitele 12–14 konkreetselt selles uuringus toimuvast andmetöötlusest. Üldmäärus küll kehtestab ka andmesubjektide teavitamata jätmise alused, kuid neid saab rakendada pigem erandlikel asjaoludel, mida antud uuringu taotluses ei nähtu. Individuaalne teavitamine ei ole alati põhjendatud, kuid teavitada on võimalik üldiselt läbi (sotsiaal)meedia, asutuse kodulehe vms viisil. AKI juhib tähelepanu, et kui taotluses viidatud andmetöötleja üldine teavitus ei kajasta kogu IKÜM artiklites 13-14 sätestatud teavet, tuleb vastutaval töötlejal avaldada konkreetse uuringu andmekaitsetingimused.

5. Andmekaitse Inspektsiooni kooskõlastus isikuandmete töötlemiseks poliitika kujundamise uuringus kehtib tingimustel, mis on toodud 03.11.2026 inspektsioonile esitatud täiendatud taotluses.

6. Kui uuringu taotluses esitatud tingimused muutuvad, tuleb sellest inspektsiooni teavitada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anu Suviste
jurist
peadirektori volitusel

Lisad:
1. Taotlus isikuandmete töötlemiseks teadusuuringus
2. Andmekoosseis